

Aspectes polítics i processos electorals a la Selva del Camp durant el Sexenni Democràtic (1868-1874), de Joan Vernet i Borràs¹

Roser Puig i Tàrrach
Centre d'Estudis Selvatans
roserpuig.puigt@gmail.com

Joan Vernet veu publicada finalment la segona part de la tesi de llicenciatura, que va centrar-se en l'intens període històric del 1868 al 1874 a la nostra vila, el Sexenni Revolucionari o Democràtic. La primera part va veure la llum l'any 1989 sota el títol *El Sexenni Revolucionari a la Selva del Camp: 1868-1874*, i també va ser editada per l'ajuntament selvatà. Aquella tractava temes demogràfics, econòmics i socials, i dedicava una especial atenció a l'ensenyament i a l'impacte de la tercera guerra carlina. Aquesta, que porta en el títol l'adjectiu democràtic, dedica més atenció a la vessant política i electoral.

El volum que ressenyem no és el text estricte de la tesina, ja llunyana en el temps, sinó que ha estat reescrit i enriquit amb noves consultes realitzades a l'Arxiu Històric Comarcal de Reus, a l'Hemeroteca de Tarragona i, sobretot, a l'Arxiu Històric Municipal de la Selva. Arran de la catalogació realitzada l'any 1993 per Montserrat Soronellas, Joan Vernet ha pogut consultar documentació d'aquest període, que és abundant però que abans estava dispersa en lligalls diversos, i, per tant, poc apte per a la investigació històrica. L'autor no ha descurat la posada al dia de la bibliografia, ja que el Sexenni era un gran desconegut quan ell va presentar la tesi de llicenciatura. Aquesta, dirigida pel Dr. Pere Anguera, a la memòria del qual està dedicada, “entreveia un cert paral·lelisme entre el Sexenni i la nostra recent transició política: adveniment de la democràcia, nova Constitució on es proclamen les llibertats bàsiques, generació de moltes expectatives...

1 VERNET I BORRÀS, J. (2013) *Aspectes polítics i processos electorals a la Selva del Camp durant el Sexenni Democràtic (1868-1874)*. Ajuntament de la Selva del Camp, Col·lecció Ventura Gassol, núm. 2.

també la irrupció de la Guàrdia Civil al Congrés dels Diputats, etc.”, tal i com llegim a la introducció.

El llibre presenta una estructura temàtica i cronològica, amb molts apartats que en faciliten la lectura. Després d'una introducció general es passa a una visió provincial i, finalment, s'arriba a l'aportació local. Un apartat molt interessant és el dedicat als precedents de la Gloriosa, el qual ens emmarca la realitat política local, enfrontada i aglutinada entorn de dues entitats o “casinos”. La participació dels selvatans en els esdeveniments del pronunciament del 1867 està molt ben documentada. Tres veïns importants de la vila van haver d'amagar-se a Barcelona i, en tornar al poble després de sufocada la revolta, el Govern Civil va demanar a l'Ajuntament que fossin vigilats per l'autoritat competent. Un dels implicats acabarà sent el president de la Junta Revolucionària, que es constituirà el 30 de setembre de 1868; els altres dos ocuparan càrrecs polítics rellevants durant el Sexenni. Aquesta Junta, que en tenia poc de revolucionària des del punt de vista social, estava formada majoritàriament per grans propietaris, com va passar en altres pobles del Camp.

Una part important del llibre es dedica als processos electorals. L'autor ens emmarca, de forma detallada, les circumstàncies locals dins de l'entorn provincial i estatal i també cronològicament, és a dir, els precedents. En definitiva, no oblida mai l'espai i el temps, per tant, sempre estem situats. És un dels valors que cal destacar del saber fer de Joan Vernet com historiador, que comporta que la informació local agafi la seva mesura correcta. A la Selva, el segon municipi a nivell demogràfic del Baix Camp, es convocaren dotze comicis. Si a escala nacional, des del desembre de 1868 fins al juliol de 1873, foren nou les consultes electorals (tres municipals, cinc de diputats a Corts i una de diputats provincials), en el nostre cas cal afegir-ne tres parcials (generals, municipals i a diputats provincials). Com a fet peculiar, Joan Vernet ha pogut documentar la reivindicació del dret al vot femení per part d'algunes selvatanes simpatitzants del Partit Republicà, fet insòlit en aquell moment. Aquest atreviment va ser tractat en broma a *Lo que passa*, setmanari tarragoní conservador: “Sembla que vàries xicotas de la Selva han protestat contra la Lley electoral perquè no se'ls ha concedit dret de votar. Mira, mira las guapas, las llèpolas y atrevidas. Haguera donat un duro rudó per presidí'l consistori”.

És d'agrair, en aquesta línia d'unió entre macro i microhistòria, el ressò local de les grans fites històriques del moment que dibuixa el tarannà de la vila. Per exemple, la proclamació d'Amadeu I no va tenir gairebé ressò en les actes municipals, tot i que en aquell moment l'ajuntament era governat pels monàrquics; en canvi, sí que en va tenir l'assassinat del general Prim, molt apreciat. Si bé a la Selva no es va parlar del cop d'estat de Pàvia, sí que hi va haver un gran ressò de la restauració monàrquica en el llibre d'actes:

El Ayuntamiento que lamenta los males que de algunos años acá, están afligiendo y en particular los que se han ido acumulando desde el mes de septiembre de mil ochocientos sesenta y ocho, ansioso de que se consolide la paz, impere el orden, renazca la justicia y se restablezca la moralidad, principios que estaban enteramente desconocidos u olvidados, no menos que la religión y el respeto y subordinación de la Autoridades; ha acordado acatar y adherirse con sumo gusto y satisfacción al acto de la proclamación de D. Alfonso XII para Rey de España, deseándole un feliz reinado para bien suyo y de la Nación que, con tan buenos auspicios entra a gobernar.

Joan Vernet interpreta aquesta satisfacció pel nou règim monàrquic amb aquestes paraules: “palesa clarament allò que s’ha anat albirant en els processos electorals del Sexenni: una societat rural completament controlada per l’oligarquia de propietaris que, lògicament, no estava d’acord amb els postulats revolucionaris, tant polítics com socials i econòmics. La restauració de la monarquia borbònica representava una total seguretat pel que fa a la defensa dels seus interessos de classe (respecte a la propietat, ordre, acatament a l’autoritat, defensa de la religió, etc.). També pensaven que el nou règim acabaria, com així fou, amb la guerra Carlina”.

Els darrers capítols estan dedicats a les quintes, que van veure aparèixer la redempció del servei militar obligatori amb diners i que van propiciar diversos pròfugs. Abans n’hi ha un de molt interessant protagonitzat per la milícia. L’obra acaba amb un capítol dedicat al fet religiós, en uns moments de brots anticlericals a les veïnes poblacions com va passar a Reus. L’ambient que es respirava a la Selva no era anticlerical, sinó al contrari, de dissimular la religiositat. L’autor conclou el seu llibre amb uns apunts sobre la institució del jurat.

Les referències bibliogràfiques són molt extenses i les fonts documentals són completes: combina les arxivístiques amb les d'hemeroteca. Una gran base per a una gran obra, un excel·lent exemple del treball conscient i hàbil d'un bon historiador.